

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre ..... 16 k.
Három évre ..... 48 k.
Helyben házhoz hordva:
Egy évre ..... 20 kor.
Három évre ..... 58 kor.
Védőke postán szállítva:
Egy évre ..... 24 kor.
Három évre ..... 72 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

XXII. évfolyam 17. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1916 január 22.

Nikita meghódolása.

Angol—olasz ellentét.

Budapest, január 21. (Saját tud.) Rotterdamból jelentik: Az Exchange Telegraph jelenti Rómából, hogy Nikita montenegrói fejedelem Gravobában átadta kardját Kövess Hermenn tábornoknak. Vichtovich és Valutovich szerb tábornokok vonakodtak megadni magukat s megszöktek a szerbekhez.

Az angol—olasz ellentét mindjobban kiélezedik s az angol kormány, mikor megtudta, hogy Nikita le akarja tenni a fegyvert, Rómában lépéseket tett, hogy Nikita mondjon le.

Apró események a harctereken.

Orosz hadszíntér. Budapest, január 21. (Hivatalos.) A Topourenál és Bojánnál 19-én szenvedett nagy veszteségek hatása az elleneséget tegnap a harc szüneteltetésére kényszerítette. Itt tehát, mint az északkeleti harc vonal valamennyi többi részén is, eltekintve az időközönként előfordult ágyuharcoktól, aránylagos nyugalom volt. Egy orosz repülőraj áthaladt a Przesanytól délkeletre fekvő területen és bombákat dobott le amelyek azonban semmiféle kárt nem okoztak.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 21. (Hivatalos.) Tegnap délután a Col di Lana csucsán és lejtőjén levő állásaink két órán át pergő tűz alatt állottak. San—Pausest hevesen lőtték. Az arcvonal többi részén a tüzérségi tevékenység nem haladta meg a rendes mértéket.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 21. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Falstaff bátorítja magát.

Budapest, január 21. (Saját tud.) Londonból jelentik: Lord Derby a New York Herald munkatársának azt mondta, hogy ha a háboru két vagy tíz évig is tart, Anglia mindaddig harcol, míg Németországot le nem veri.

Uj francia offenziva?

Budapest, január 21. (Saját tud.) Genfi hír szerint Franciaország minden erejével új offenzívát akar kezdeni s a holland partokon nagyarányú partraszállást terveznek.

Az entente elhatározta a háboru folytatását.

Rotterdam, jan. 21. A londoni haditanácsról a következőket jelentik:

A haditanács véget ért és a francia miniszterek már haza is u'ztak. A tanácskozás elője az volt, hogy befejezzék a Párisban megkezdett tárgyalásokat és biztosítsák a szövetségesek hadvezetésének tökéletes együttműködését.

Igen sok kérdés volt napirenden: általános vonatkozású kérdések, katonai és tengerészeti, gazdasági és diplomáciai ügyek. A tanácskozásokban nemcsak a miniszterek, hanem az angol és francia miniszteriumok egyes ügyosztályai is részt vettek. A határozatokat titokban tartják, csak azt hangoztatják, hogy a háboru folytatására nézve tökéletes egyetértés mutatkozott.

Forradalmi hangok Olaszországban.

A Popolo d'Italia azt is bejelenti, hogy azok, akik a lappal egy véleményen vannak ismét megindítják a forradalmi propagandát, a melynek programja:

— Háboru a győzelemig, de egyuttal győzelem a jövő forradalmának elősegítésére.

Az olasz sajtó higgadtan itéli meg a forradalmi pártárnyalat irányváltoztatását, mivel azt olybá veszi, mintha nem volna egyéb célja, csak nyomást gyakorolni a kormányra, hogy határozottabb és erélyes eljárást kövessen. Annyi azonban bizonyos, hogy az egész háborus párt ideges a jövő és főleg Albánia bizonytalansága miatt.

Az angol flotta támad.

Genf, január 21. Briand és Joffre londoni útja nagy szenzációt kelt. A párisi lapok azt írják, hogy Montenegró fegyverletelével van kapcsolatban a londoni út. A legkalandosabb találgatások és hírek keringenek. Állítólag a négyesszövetség az Északi-tenger partján keresi a döntést és végrehalására az angol hadiflotta is megkezdte tevékenységét.

„TURUL”

cipőgyár részv.-társ.

Temesvár.

A monarchia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be

A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár
Nagyvárad,
Kossuth-utca.

A német császár és a bolgár cár felköszöntője.

Berlin, január 21. (M. T. I.) A Wolff-ügynökség jelenti Bécsből: A találkozás alkalmával a fehér asztalnál Ferdinánd cár a következő beszédet intézte Vilmos császárhoz:

Felség! A magam, hadseregem és népem nevében köszönetet mondok felségednek, hogy megtisztelt látogatásával és szívből üdvözlöm a németek császáraját Nagy Konstantin szülővárosában.

A világ csodálkozással bámulja Németországnak és szövetségeseinek bámulatos erejét s szentül meg van győződve, hogy felséged vezetése alatt a német hadsereg legyőzhetetlen.

Emelem poharamat felséged drága egészségére, a német legfőbb hadurnak, az én hatalmas és drága szövetségeseimnek javára azzal a hő kívánsággal, hogy az 1916-iki év hozza meg tartós béke által a megszentelt gyümölcseit győzelmeinknek, adjon olyan győzelmet, amely népünknek megengedi, hogy a kultúra művében felséged népének há munkatársa lehessen. És hogyha a végzet a háboru folytatását követeli tőlünk, akkor népem fegyverben fog maradni, hogy mindvégig teljesítse kötelességét. Ave Imperator Caesar et rex victor et gloriose! Ex Nissa antiqua omnes Orientis populi te salutant, redemptorem ferentem oppressis prosperitatem atque salutem! (Üdv neked uralkodó császár s győztes és dicsőséges király! A régi Nisből a Kelet összes népei üdvözölnék téged mint szabadtót, aki az elnyomottaknak boldogulást és üdvöt hozasz.) Sokáig éljen II. Vilmos császár!

Vilmos császár válasza így hangzott: Bulgária hősiessége fölségesen szép darab földet hódított meg.

A mai nap régen táplált vágyamat valósította meg és felségednek az imént elhangzott jószágos szavai bizonyosságul szolgálnak arra, hogy egyforma érzésektől vagyunk át-

hatva, mikor ennek az órának jelentőségét átértjük.

Felséged bölcsesége elérkezettnek látta az időt Bulgária számára, hogy régi jogait érvényesítse és hő népének utat mutasson, amely felséges jövő felé vezet.

Belső háláérzettel eltelve a Mindenható iránt, érzem a mai napnak nagy jelentőségét, amikor megadott nekem, hogy ezen a történelmi földön, amelyet hőök vére újból megszentelt, győzedelmes csapatink körében megszoríthatom felséged kezét és hallhatom szavát, a melyből az a szilárd elhatározása szól felém, hogy sikerrel ki akarja küzdeni a tartós békét s annak áldásos idejében fenn akarja tartani a háboru viharai közepette megpecsételt hűséget és barátságot, szövetkezve velünk a közös nagy munkára azoknak a feladatoknak megvalósítása céljából, a melyek népeink boldogulása érdekében reánk hárnak.

Montenegró konzuljainak felfüggesztése.

Berlin, január 21. Millanóból Zürichben át jelentik a Kriegszeitungnak: A montenegrói kormány Franciaországban és Olaszországban a békékövetésig a montenegrói alattvalók védelmét a spanyol nagykövetségekre és konzulátusokra bízta. A montenegrói konzulátusok működését Olaszországban és a többi entente-államokban felfüggesztették.

Görögország visszautasította az ultimátumot.

Berlin, január 21. A Vossische Zeitungnak táviratozzák Konstantinápolyból: Itt megerősítik azt a hírt, hogy a négyesszövetség a görög kormánynak huszonnégy órás határidőkhöz kötött ultimátumot nyújtott át, a melyben követelte, hogy a központi hatalmak képviselőinek adják ki utleveleiket. A görög kormány ezt a követelést visszautasította. További részletek még hiányoznak.

Nyugaton, Keleten, Délkeleten és a Balkánon nyugalom.

Berlin, január 21. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Különös esemény nem történt.

Keleti hadszíntér.

Az arcvonalon Pinok és Czartoriszk között gyeenge orosz osztagok előretöréseit könnyen visszavertük.

Balkán hadszíntér.

A helyzet nem változott. (Min. eln. sajtóosztály.)

Wilson képviselője Berlinben.

Berlin, január 21. Legutóbb a Reuter-ügynökség Londonból azt a hírt terjesztette, hogy House ezredes, Wilson képviselője feleslegesnek tartja, hogy Berlinbe utazzék és csak Londonba és Párisba megy el. Ez a hír teljesen valótlan. House ezredes nemcsak az Egyesült Államok londoni és párisi, hanem berlini nagykövete észére is vizüneteket Wilsontól.

House ezredes az eddigi rendelkezések szerint e hét végén négy-öt napra Párisba, azután Svájcban át Berlinbe megy, a hová a jövő hét végére várják és a hol mintegy öt-hat napig fog tartózkodni. House ezredes Gerard berlini amerikai nagykövet vendég lesz.

A francia diplomaták a hadsereg ellen.

Zürich, jan. 21. Deschaesi, a francia kamara újra megválasztott elnöke, megnyitó beszédében a jövő feladatairól szólva, a következő jellemző kijelentést tette:

— A háboru kitörése óta katonáink és diplomatáink egészen függetlenül működ-

A NAGY ÉV TÖRTÉNETE.

Az Athenaeum kiadásában e napokban a világháboru nagy történetének „A Nagy Háboru” című munkának egyszerre két kötetje jelent meg. A világháboru tizedik hónapjában füzetes kiadásban megindult népszerű háboruismertető munka ezzel igazi alakjában a maradandóbb hatású, végleges kötetes kiadásban kerül az ország elé!

A most megjelent két kötet az Európa jövőjét megszabó nagy világmérföldzés első évének, az örökké emlékezetes 1914. évnök háborus történetét adja, még pedig az egyik kötet mint az Északon és Délen című rész első köteté, az oroszok és szerbek elleni nagy küzdelmet, a másik kötet A nyugati harotér első részeként, a nagy harcokat festi.

Az összes háborus országokban lavinaszerűen szaporodik a világháboru irodalma. Ezek nagyjában három főcsoportra oszthatók. Vannak meglepő érdekességű külföldi kiadványok, amelyek a világháboru egy-egy kérdését több-kevesebb őszinteséggel tárgyalják. Vannak népszerű háborus kiadványok, amelyek a nagyközönség mohó érdeklődését, érdekes háborus aktualitásokkal, ballétrisztikus formában közölt epizódokkal s a háboru egyes fázisait külön-külön ismertető közleményekkel iparkodtak kielégíteni. Vannak végül kiadványok, amelyek a világesemények krónikaszerű feldolgozását adták.

A világháboru tizedik hónapjában megindult magyar nyelvű háboruismertető munka, noha a legnagyobb népszerűség elérése céljából a füzetes megjelenés könnyed formáját választotta, programjának

már első fogalmazásában merész és uttörő jellegű feladatot tűzött maga elé, amelyre külföldön példaképet nem találunk. „A Nagy Háboru” azt tüzte ki célul, hogy már a világháboru eleven lüktetése közben, megkezdje a nagy európai háboru rendszeres történelmét, amelyben őszinte oknyomozással, közérthető sztratégiai megvilágítással fogja ismertetni a világháborunak minden, a nagyközönség előtt sok tekintetben homályban maradt részletét is.

Az Északon és Délen című rész első kötetében például az orosz és a szerb harotér eseményei olyan világos felépítéssel vannak megörökítve, hogy ezt a jövő kutatása bizonyára állandó kutforrásként fogja felhasználni. Mindjárt bevezetésül Hazai Samu báró honvédelmi miniszter hosszabb tanulmánya mély betekintést ad a mai háboru lélektanába. A háboru előzményeinek kérdését is bőven érintve, a kötet egyenesen ráter a háboru hatalmas megindításának ismertetésére. Zivva, dühöngve indul meg a háboru gépezete abban a pillanatban, amikor az ultimátumokra adott ki nem elégitő válasz miatt követünk elhagyta Belgradot. Az előismeretek megadása, az ellenség hadseregének és a háboru színterének ismertetése s a mi hadvezetőségünk működésének plasztikus ábrázolása után félrehúzódik végre az emberiség leghatalmasabb színjátékának főgönye: megindulnak a hadiesemények.

Lüktető izgalmak következnek, az első harcok leírása után jön az első szerbiai offenziva lefolyásának niteles története, tele egészen új és szerves egészbe foglalt részletekkel. Majd megindul az északi háboru.

Híres diadalog jönnek: a kraszniki csaták a zamoszkomorovi csata, az ember izgatottan lapozza e nemérges még homályba burkolt hadiesemények történetét nyíltságu megörökítését. Az orosz óriást Hindenburg megveri a mazuri tavaknál, de azalatt irtózatoss erővel nyomul az orosz kolosszus Lemberg felé. A milliós áradatott nem tudjuk feltartóztatni, Dankl és Auffenberg veszélyben vannak (ennek a helyzetnek megvitatása új és meglepő), de visszavonulásuk sikerül. És most nehéz napok következnek. Sietve vonulunk vissza a San mögé; a nyomott napok után még rosszabbak következtek; ellenség tette be a lábát Magyarországra földjére északon és délen is. Fent az orosz át lépett a Kárpátokra, lenn délen a Timok hadosztály vonult be a Szerémségbe. Hogy mit csinált ekkor a hadsereg, hogyan dolgozott, hogyan hártotta el a betöréseket: az elvevő képekben perog le előttünk.

Przemysl körül van zárva, de a vár dacol, az emberhakatombák feláldozása, a hetveketórás rohamok kudarcot vallanak. Októberben azután mi kezdünk támadó hadjáratot. Terveink tiszták és világosak, koncentrikus támadással nyomjuk az oroszokat le és oldalba fogjuk a Kárpátok felől. Przemysl felmentjük, de sajnos az orosz még nem feladta meg. Hába teremnek a németek Varsó alatt, hiába vivjük mi a legvitézebb küzdelmeket, újra vissza kell vonulnunk. Az oroszok elárastják Bukovinát, újra benyomulnak Kelet-Porsországra, általános orosz támadás; ez ellenségünk terve. Sötétség és vigasztalannak tetszik a helyzet, pedig tele van biztató jelekkel, a szövetséges hadseregek már érzik, hogy kitámulták a szembeálló ellenfelet. Amikor

nek. A felelőséget nem kívánták velünk megosztani, sőt érdeklődéseinkre szemre-megszóltak. Figyelmeztetjük őket, hogy ennek a magatartásnak igen rossz következményei lesznek akkor, ha eseményeiket, melyeket nélkülünk tettek, következményeit nekünk akarják tulajdonítani.

A hadügyminiszter a női munkáról.

Pótolják a nők a férfi munkáját.

A nőmunkások száma rövid idő alatt meg fog szaporodni. A közös hadügyminiszter ugyanis az ipari vállalatokhoz a következő iratot intézte:

„A nők alkalmazása a gyakorlati életben ennek a háborúnak egy hatalmas tanulsága. Bárhová állítsák a nőt, mindenütt megfelel. Hogy a férfiakat mögöttes ország-részekben ezekben a nehéz időkben helyettesíteni tudják, ezt már naponként bizonyítják az alkalmazott nők ezrei, de a jövőben még fokozottabb mértékben fogják ezt bizonyítani. Ma már nemcsak a közúti vasutakon alkalmazzák a nőket, mint kalauzokat, hanem a vas- és fémiparban is találunk derék nőket oly munkahelyeken, amelyet eddig kizáróan az erős férfinev számára tartottak fenn. A sok esetben örvendetes verseny fejlődik ki a női és férfi munkaerő között. Eddig a poézis. Követte ezt az a körrendelet, amelyet a hadügyminiszterium „mindazon gyárüzemekhez, a melyekben a katonai szolgálat alól felmentett egyének vannak,“ intézett. Ez a gyakorlati alapon megszövegezett rendelet felszólítja az üzemeket, hogy igyekezzenek az ipari üzemekben eddig

viszatartott, felmentett egyéneket minél rövidebb idő alatt bevonultatni, s törekedjenek helyükbe részben kevésbé alkalmas férfiakat „és női munkaerőket“ beállítani. „A női munkások beállítását kell itt elsősorban a főkiszegítő módnak venni, még pedig nemcsak a napszamos szolgálatok teljesítésére, hanem számos olyan munkára is, amelyeket eddig szakképzett férfimunkások végeztek. A különböző gyárüzemek vezetői a nők munkájáról ugyan kedvező véleményeket adtak le: akik a vas- és fémiparban, mint marósok, furósok, (esztergályosok) jelentőségteljesen dolgoztak.“ Ennélfogva felszólítja a gyárüzemeket, hogy a gyermekkeretek volna felállítandók, hogy ezáltal oly munkások is megnyerhetőek legyenek a munkára, akik eddig ebben a családjuk gondozása miatt hátráltatva voltak.

A vállalatoknak nemcsak áldozatot kell hozniuk, hanem befolyásukat érvényesíteni kell helyi hatóságokra, iskolákra, egyesületekre. Sok esetben a nők fél napi munkája is célravezető volna olyan asszonyoknál, akik délelőtti családjukat gondozzák, délután azonban dolgozhatnak.

Ez tehát komoly lépés, hatása máris érezhető s később még jobban kihat a munkáskérdés egész komplexumára.

E rendelet kapcsán kérdést intéztünk a nagyváradai kerületi betegsegélyező pénztárhoz, hogy a női munkások száma a háboru óta hogyan emelkedett a háboru előtti viszonyokhoz képest?

A válasz sokatmondó s egészen megvilágítja a kérdést. 1914 július 31-én volt bejelentett nőmunkás az ipari és kereskedelmi vállalatoknál 1973, szeptemberben már 2016-ra emelkedett a szám, míg 1916 január elsején 3179 volt a nőmunkások száma, tehát 1206 tal több.

A magyar királyi posta és táviróhiva-

talnál a női alkalmazottak száma 30 százalékkal emelkedett, női táviratkezelésben csak nappali szolgálatban működnek. Csúpán az 1. számú postahivatal 118 női alkalmazottat számlál, a telefontól 43 kezelőnő működik kifogástalan buzgalommal és előzékenységgel, a távirásznők száma sem kevesebb.

A királyi törvényszék területén és az ügyészségnél 26 nő alkalmazott van, a táblánál kettő, a kezelési szakban, nagy meglepedésre dolgoznak.

A villamos vasutnál 17 nő kalauz van, már megszokták a szokatlan foglalkozást, nem gyengülnek el, hasznavehetőek.

A pénzügyigazgatóságnál öt nő dolgozik. A villamos mű háboru előtt 10, most 14 nőt foglalkoztat.

Az ápolónők száma tekintélyes, összesen (az apácákkal együtt) 200-ra megy a számuk (ebből apáca 27).

Szedő egy van: Niedermann Gyuláné. Ebben a szakmában a nők csak amatőrök, nagyon nehéz ez a foglalkozás a számukra, nem bírják és emellett irtóznak az ólomportól.

A vármegyén 15 női alkalmazott működik.

A városházán a központban 25, az élelmezési ügyosztálynál 30, a hadsegélyzőnél 8, összesen 63 női alkalmazott van. Egyesek tulságos hangosak, kissé fegyelmezetlenek, a közönséggel nem nagy előzékenységgel bántanak, sokat sétálnak, keveset dolgoznak, némelyik állandó szabadúszó van, a hivatalokban aprómarhák és libák elhelyezésével, élénk megbeszélésekkel töltik az időt, úgy, hogy a női munka értékéről kedvezőtlen képet adnak a jogkereső közönségnek s a hivatali jellegű nem kedvező módon befolyásolják és változtatják meg.

Ezenkívül itt-ott működik még 8-10 bejelentetlen női alkalmazott. Ezek szerint Nagyváradon összesen 3720 nő dolgozik ipari, kereskedelmi vállalatokban posta, táviró, telefontól, közhivatalokban s magán alkalmazott minőségben, körülbelül egy negyeddél több, mint a háboru előtt s ez a

oroszmár már Krakóhoz közeledett, egyszerre csak, mint a villám, fellobban a limanova laparovi csata s az óriási áradat visszahömpölyög a Dunajec mögé, hogy Bukovina felé és ismét a Kárpátok felől kísérletezzék: most már nem Wien, hanem a magyar Alföld, Budapest felé. Lélekviszafojta olvasásuk a drámai fejleményeket, a második kárpáti betörés lefolyását, és a megkönnyebbülés érzésével tesszük le a kötetet: az 1914. év végére másodszer sikerült elhárítani Magyarországot elárasztását.

Ez a rövid váza az Északon és Délen rész megrázó hatású első kötetének. De „A Nagy Háboru“ meggyőzően bonja szét azt a már már legendává nőtt fátylat, amely a megpróbáltatások e napjait körüllegi. Nincs momentuma az augusztustól decemberig terjedő időnek, amire ki ne terjeszkedne. Közli legelső szándékainkat, terveinket, hadviselésünk legfőbb irányelveitől az apró, de jellemző epizódokig. Mindent megtudtunk, ami akkor izgatott bennünket és csak el kell olvasnunk e dolgokat, hogy újra frissé váljanak. Most, hogy itt valósággyá vált előttünk a háboru, reá jövőnk arra, hogy eddig vajmi keveset tudtunk, hiszen ismertnek vélt események is a helyes beállításban egészen másképpen tűnnek fel.

Ha már a hozzánk közel eső háboru ilyen szint kap, elképzelhető milyen meglepő érdekességekkel szolgálhat „A Nagy Háboru“ második részének első kötete, amely egy távolabbi, egy idegenebb harcra eseményeivel foglalkozik. Valami romantika ömlik el a nyugati harcra végbement események felett. Az ember tudja, ez a háboru más, mint az orosz, más mint a szerb elleni harc. Két kitűnő stratégia, két egyszerű

katonai organizáció küzdelme ez. A németek genialis fogásokkal nyitják meg az utat majdnem Párisig, ekkor Joffre minden erőt a Marnehoz von, Calais felől az angolok teszik bizonytalanná a helyzetet. Kluck seregének; jobb szárnya a levegőben lóg s az ellenség viharos lendületű offenzívájából a „millió marnai csata lesz, amelyet a franciák és az angolok nyertek meg. Ezzel megkezdődött a világháboru új stílusa, az állóharc.

Persze a marnai csata csak eseménypontja az 1914. év háboru eseményeinek a nyugaton, köréje számtalan kisebb, de fontos és vakmerő hadi tette csoportosul mindkét részről. Itt mesteri módon lehetett szemlélteni az ujkori hadvezetés minden fogását, nagyszerű meglepetéseit.

Szemtanuk drámai részleteket beszélnek el, eredeti okmányok kerülnek elének, naplók, jegyzetek, stratégiai titok, harcosok idegfeszítő eleményei s mindez összefogva: egységesen, igazságosan.

A két kötet fényesen igazolja „A Nagy Háboru“, koncepcióját, stílusát. Az ilyen szerencsésen összeálló elmondás ugy olvasatja magát, mint a legizgalmasabb regény s az egész mégis szakszerű, mégis komoly és tárgyilagos.

A megírásnak másik mesteri módszere az események végső okának, céljának, következményeinek kifürkészése és feltárása.

A Nagy Háboru írói nem tartanak előtte az olvasóközönséget, nem tartanak előtte homályban semmit. A látszólag olyan rejtélyes katonai, diplomáciai, stratégiai részleteket nyíltan kitárják, hiszen ezek csak addig voltak titkok, amíg az ellenség előtt kellett titokban maradniok.

A Nagy Háboru írói a monarchia hadseregének s ezen belül különösen a magyar katonai irodalomnak jeles munkásai és neves kiválóságai a német hadsereg katonai írói gárdájának. Elsősorban Veltze Alajos, cs. és kir. alezredes kell megemlítenünk, aki a cs. és kir. hadilevéltár osztályfőnöke, egyik vezérférfia tehát annak az intézménynek, ahol a háboru oly fontos adatai összefutnak. Olysi Gabányi János, a vezérkarba beosztott őrnagy, páratlanul értékes munkát végzett az orosz hadjáratok történelmének megírásával. Pilch Jenő őrnagy, s népszerű magyar katonai írói vállaira hatalmas feladat hárult.

A Nyugati Harctér történetének megírása s az ehhez szükséges intern adatok gondos összegyűjtése. Piskárosi dr Szilágyi Lajos vezérkari százados, a „Külügy-Hadügy“ főszerkesztője, mint a szerb háboru első történetírója uttörő munkát végzett el. Seeliger Emil százados a bécsi napilapok kiváló katonai munkatársa, a limanova-lapanovi csatát írta meg, míg a német katonai írók közül eddig Ardenne Armond báró altábornagy és Massov Vilmos német birod. százados vettek részt a megírásban. Nevezetes szerep illeti meg Gáspár Arthur dr. miniszteri osztálytanácsost, aki a hadseregfőparancsnoksághoz beosztva, autentikusan írhatta meg különösen a háboru Magyarországon lejátszódó fejezeteit. Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár, a kiváló tudós mint földrajzi munkatárs tett nagy szolgálatokat, míg Lándor Tivadarnak oroszlanrészre van a nagy alkotás felépítésében s abban, hogy a megvalósítás ilyen tökéletes módon sikerült. — Végül megörökítésre méltó, hogy Hazai Samu báró honvédelmi miniszter egy nagy-

szám folyton növekszik. (Háztartásbeli család nincs ebben a számban.) A *Katholikus Növédelmi Hivatal* működésének kedvező hatása itt is kezd érvényesülni, s a hadügyminisztérium intencióit ez a hivatal rövidesen meg fogja valósítani.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 21.

Beöthy Pál elnök háromnegyed 11 órakor nyitotta meg a képviselőház ülését. Cziffra Kálmán, a kérvényi bizottság előadója előterjeszti a kérvényi bizottság jelentését.

Báró Hazai Samu honvédelmi miniszter törvényjavaslatot nyújt a hadiszolgálati igényeknek egyezség útján való kielégítése ügyében.

Ezután áttértek a napirendre,

a földgázról szóló törvényjavaslat általános vitájára.

Copony-Traugott kifejtette, hogy háboru után a határszéli területek különösen rászorulnak a kormány gondoskodására. A ház előtt fekvő törvényjavaslat mostohán gondoskodik a határszéli megyékről.

Sürgöti, hogy a földgáz mezőgazdasági téren minnél jobban kihasználtsák. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ugron Gábor egyetért az előtte szólóval abban, hogy az erdélyi részek iparban leggazdagabb városait, Nagyszebent és Brassót a szerződés mellőzi és hogy Marostordavármegye és Marosvásárhely kivételével a Székelyföld másik három vármegyéről teljesen megfeledeztek.

Csatlakozik Coponyhoz ahhoz a kéréséhez, hogy amennyiben a tárgyalás alatt levő szerződés keretén belül nem lehetséges

szabásu tanulmányt maga is hozzájárult a munka belső értékének emeléséhez.

Szenzációsan fontos szerep jutott a Nagy Háboru megalkotásában az *illusztrálásnak*. Megállapítható, hogy soha magyar történelmi munka a nagyszerű műmellékletek s az érdekesnél érdekesebb képek ha sonlóan gazdag gyűjteményével nem dicsekedhetett. Az Északon és Dölen című kötet 14 gyönyörű reprodukciójú színes kivitelű műlapot, 80 egyéb műmellékletet, 314 részben eredeti háborus képet és 44 térképvetületet tartalmaz. Ezenkívül az orosz harctér mintaszerűen pontos négyszeres alaku nagy színes térképét A Nyugati Harctér kötetben 11 színyomatu, 1 mélynyomatu, 19 egyszínű műmelléklet, 319 szövegkép és 38 térképvetület van s nyugati harctér nagy alaku színes térképe. Ezek az illusztrációk nem e sablonos háborus képek. Mindegyik beleillik a tárgyalt eseményekbe s valóban a fontos, a lényeges momentumokat illusztrálja és magyarázza.

Öröm megállapítani, hogy a magyar festőművészek Tardos K. Viktor, Gergely Imre, Kotász Károly és mások milyen meglepő művészi eszközökkel tudták kifejezni a háboru viharos levegőjét. A magyar képek talán még színesebbek, szenvedelmesebbek az idegen, különösen német nagynevű festőművészek csataképeinél. Nincsen oly fázisa a harcoknak, nincs oly fordulata az eseményeknek, amiről ne számolna be egy vagy több jellemző kép. A kötések kivitele díszes és előkelően választékos. Helbing Ferenc pompás beiktatási táblát tervezett s ő rajzolta a művészi és stílusos könyvdiszket is. Az Athenaeum egész grafikai felszerelését a nagy alkotás szolgálatába állította, de a legnagyobb áldozatkészséget bizonyára akkor mutatta, amikor a pazar kiállítású hatalmas kötetek árát állapította meg. Egy-egy ilyen kötet bekötve csak 12 koronába kerül.

a Székelyföld nagyobb városainak érdekeit megvédelmezni, keresse mőlját a pénzügyminiszter a még rendelkezésre álló gázmezők hasznosítása révén ezeknek a nagy érdekeknek a szerződés keretein kívül való kielégítésére. Örömmel üdvözli a német tőkét, amely gazdasági megerősödésünk szolgálatába áll.

Szántás vetés földgázzal.

Copony Traugott után Ugron Gábor a javaslat ellen beszél. Nagy nemzeti érdek követeli, hogy a földgáz az állam kezében maradjon. Söpkéz Sándor pártolja a javaslatot. Ha látni fogjuk, hogy a mezőgazda gázzal, vagy gáz erejéből vett energiával szánt vet, örül, akkor remélhető, hogy a Deutsche Banknak követői akadnak. A javaslatot elfogadja.

Erdély — Nagyvárad ellen.

Bethlen István gróf határozati javaslatot nyújt be, hogy maig a székelyföld s Brassó földgázzal nincsenek ellátva, addig a nagyvárad és aradi vezetéseket nem építik ki. Ha Kolozsvár és Marosvásárhely nem tudnának megállapodni a társasággal, külön vezetéseket kapunk.

A javaslatot nem fogadja el.

A vitát akkor félbeszakították.

Az új horvát miniszter.

Elnök jelenti, hogy a király Pejacsevics Tivadar horvát minisztert felmentette állásától s Tisza István gróftól a helyettesítéstől. Utódjául Hidegkuthy Imre szerémszegei főispánt nevezte ki horvát miniszterré.

Az ülés 3 órakor végződött.

A Hadsegélyző Hivatal köszönete a színigazgatónak és a színtársulatnak.

Erdélyi Miklós igazgató és a vezetése alatt működő színtársulat a karácsonyi ünnepek alkalmából tudvalevőleg előadást rendeztek a harctéren küzdő katonák javára. Az előadás a nemes célra 800 koronát jövedelmezett, amely összeget Erdélyi Miklós igazgató a Hadsegélyző Hivatalhoz juttatta el.

Erdélyi Miklós igazgató és a színtársulat dicséretes önzetlenséggel siettek meghozni az áldozatot, hogy a szeretet ünnepén katonáink a harctéren is részesüljenek az ünnep örömeiben.

Az előadás bevételéből küldött 800 koronáért a Hadsegélyző Hivatal vezetősége tegnap a következő szép levélben mond köszönetet Erdélyi Miklósnak és színtársulatának:

Magyar királyi honvédelmi minisztérium.
Hadsegélyző hivatal.

Budapest, 1916. január 16-án.

21273—Hd. H.

Tekintetes

Erdélyi Miklós színigazgató urnak

Nagyvárad.

A hadbavonult katonák karácsonyára rendezett előadás bevételként beküldött 800.— azaz nyolcszáz korona vételét igazolva hálás köszönetet mondok mélyen tisztelt Igazgató urnak azon nemes fáradozásáért, mellyel saját maga és társulata tagjainak művészetét azon nemes cél szolgálatába állította, hogy értünk küzdő hős katonáink

karácsony ünnepén megérezzék az itthonmaradottaknak feljűk áradó meleg szeretetét.

A magyar művészgárda most is, mint mindig az elsősorban állott, akkor, mikor a hazafiúi kötelesség és emberszeretet hívó szava megszólalt.

Kérem mélyen tisztelt Igazgató urat, méltóztassék hálás köszönetemet színtársulata művész tagjainak is tolmácsolni.

Igaz nagyrabecsülésem mellett

a Hadsegélyző hivatal vezetője:

Kirchner,

cs. és kir. altábornagy.

Az iparostanoncok és a háboru.

Egy pár háborus aktualitást mondunk el az alábbiakban az iparostanoncokkal kapcsolatban. Mondhatjuk téli aktualitásnak is, amennyiben a mostani téli nyomor játszik benne szerepet.

A rendőrség iparügysztyályán mostanában többször jelennek meg egyes iparosgyerekek panaszaiikkal. Az egyik panaszolja, hogy mestere nem csináltatja meg cipőjét, a téli hólebeben egészen keresztül fázik a lába. Megsajnálta a didergő fiút s felszólították a gazdáját, hogy egy pár nap leforgása alatt csináltassa meg az inasgyerek cipőjét. A határidő elteltével ismét megjelent a kis fiu, azonban most is lyukas cipőben, fázva, dideregve. Szinte sirva mondta, hogy a gazda még most sem csináltatta meg a cipőjét. Az iparügysztyály erre újból felszólította az iparosmestert, aki csak az újabb utasításra teljesítette kötelességét.

Egy másik iparosgyerek hiányos, vékony ruházata miatt panaszkodott, a harmadik viszont siralmas hangon üres gyomráról tett említéseket. Az iparügysztyály minden egyes esetben igyekezett odahatni, hogy az inasgyerekek ne szenvedjenek rövidséget eltartóik hanyagsága miatt.

Megjegyezzük azonban, hogy a legtöbb esetben nem is annyira a gazdák hanyagsága az oka, hogy az egyes tanoncoknak hiányai vannak, hanem a nagy általános nyomor, a háboru nyomora, amely mindenkiére ránehezedik. Bizony, ha vannak is iparosok, akik megfeledeznek tanoncaik szükségleteiről, ez csak azért történik, mert maguknak is igen szűkön telik a ruházatra és élelemre. Nem lehet hát őket sem emiatt ostorozni. A humánus gondolkozású iparos, ha módjában áll, mindig gondoskodik tanoncairól. Azt azonban mindenesetre követelnünk kell, hogy az iparosmesterek kicsinyes, anyagi érdekeiket ne helyezzék emberbaráti kötelességeik elé.

Interpelláció „a monarchia összes néptörzsei” miatt.

Kelemen Béla orsz. képviselő a képviselőház tegnapi ülésén interpellációt jegyzett be Höfer altábornagynak, a vezérkari főnök helyettesének január 18-án kelt hivatalos jelentése tárgyában. A jelentés a besszarábai harcokról azt írta, hogy „a monarchia összes néptörzsei kivették részüket a harcokból”.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* Legrégibb szedőnk kitüntése. Papp Lászlóné leveléből értesülünk, hogy Papp László szedő, a *Tiszántúl* nyomdájának legrégebb, szorgalmas munkása a harterem szerzett érdemeiért a *vitészégi bronzéremet* nyerte. Az éremet maga József királyi herceg tűzte a vitéz szedő mellére s készíttetéssel tüntette ki a megatott katonát, aki mint honvédszakaszvezető szerzett érdemet a kitüntetésre.

* Bartha Béla esküvője. Ma délután 3 órakor tartja esküvőjét Bartha Béla dr. nagyvárad rendőrkapitány, tartalékos főhadnagy Hofbauer Edítkével, Hofbauer Pálnak, a Nagyvárad Takarékpénztár kiváló igazgatójának leányával. Az esküvőre Nagyváradra érkezett a vőlegény apja: Bartha Endre dr. miniszteri tanácsos.

* Hollán Sándor kitüntetése. Hollán Sándor dr. miniszteri tanácsos, államvasuti igazgatót a király a Lipót rend lovagkeresztjével tüntette ki. Hollán dr. a kereskedelmi miniszterium elnöki ügyosztályának vezetője, a háborús közlekedési viszonyok javítása körül szerzett érdemeket, ezenkívül a sajtó igaz és készséges barátja volt, felelősségteljes állásában fokozott buzgalommal és kiváló szakértelemmel látta el nehéz hivatalát s ezért — örömrökre — tüntette ki a felség.

* Ajánlat a Rimanóczy-étteremre. A város tulajdonában levő Rimanóczy-étterem be van zárva, ninosen bérleje. Popovits Sándor nagyvárad vendéglős tegnap ajánlatot nyújtott be a váreshoz, amelyben kijelenti, hogy hajlandó a Rimanóczy éttermet bérbe venni hat évre, évi 6000 korona bérösszegért, ezenkívül a légfűtésért az évi bér 15 százalékát, vagyis évi 900 koronát fizet. Ajánlatára január 24 ig kér választ.

* Baromfikeltető telepet állít fel a város. Nagyvárad város élmezési ügyosztálya a város élmezésének megkönnyítése céljából a házinyultanyésztést és baromfikeltető telepet felállítását vette tervebe. Nagyvárad város törvényhatósága a keltető telepet helyisége területének fedezésére 4000 koronát szavazott meg. A közgyűlés határozatát a miniszter jóváhagyta. — Az élmezési ügyosztály már régebben várja a miniszter jóváhagyását, hogy mielőbb felállíthassa a keltető telepet.

* Korlátozzák a csomagforgalmat a tábori postán. A várad postahivatal főnöke értesítése szerint a 16., 34., 45., 46., 49., 95., 170., 190., 211., 233., 308. és 317. számú tábori postához további intézkedésig magáncsomagok nem küldhetők.

* Cipész iparosok meghívója. Tisztelettel felkérem a város összes cipész iparosait, hogy *f. hó 23-án, azaz vasárnap d. u. 3 órakor* szakosztály megalakulása és más rendkívül fontos megbeszélések céljából teljes számban megjelenni sziveskedjenek az Ipartestület helyiségében. Tisztelettel Czegledy Jeremiás, ipartestületi elnök.

* Mikor vannak nyitva a városi élelmiszer-üzletek. Tudomás vétele végett közlöm a város közönségével, hogy a városi liszt és élelmiszer raktárak reggel 7-től 12 óráig és délután 2-től fél 8 óráig kötelesek nyitva tartani, mely idő alatt a személyzet a vásárló közönség rendelkezésére áll. Ezen üzleti órák pontos és szigorú betartására az üzleti személyzetet utasítottam. Nagyvárad, 1916. január hó 20-án. Lukács Ödön, főjegyző.

* Gyorsíró tanfolyam nyílik meg február 1-én. Örömdetes ez a hír annál is inkább, mert jól tudjuk, hogy a karzus vezetője igazi szakember és lelkes gyorsíró, kinek legfőbb célja kitűnő metódussal 10 hét alatt perfekt gyorsírókat nevelni. A tandíj alacsony összegben lesz megállapítva, hogy lehetőleg minél többen vehessenek részt a tanfolyamon, leginkább ajánlható iródiata hölgyeknek, kik most erős energiával pótolják a férfiak munkáját. A tanfolyama jelentkezni lehet: Biró József tisztviselőnél (Rendőrség földszint 7. sz.).

* A kenderkészítéssel foglalkozó népfelkeltők ideiglenes fölmentése. A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 19500/1915 számú rendelete alapján közhírré teszem, miszerint a len- és kendertermelés előmozdítása céljából a len- és kenderkészítéssel foglalkozó vállalatok és len- és kendertermelés kikészítéssel nagyobb mértékben foglalkozó birtokosok alkalmazottai (tisztviselők, munkavezetők, fűtők, osztályozók stb) meghatározott legfeljebb három hónapig terjedhető időre a m. kir. honvédkerületi parancsnokságok által felmenthetők, ha a felmentés szüksége felmerült, illetőleg ha ez iránt az illetékes főispán részéről előterjesztés történt. A honvédkerületi parancsnokságok az itthon tartózkodó, mind a tényleges szolgálati kötelezettség alatt álló honvéd egyéneknek (tartalékosok, póttartalékosoknak) mind az A) mind a B) alosztályú népfelkeltésre kötelezetteknek három hónapig terjedhető felmentését engedélyezik, tekintet nélkül arra, hogy a népfelkeltésre kötelezettek a hadsereghez avagy a honvédséghez osztattak e be, tényleges szolgálatra bevonultak e, kiképeztettek e, avagy sem. A közös hadseregnél tényleges szolgálati kötelezettség alatt álló hadköteleseknek (tartalékosok és póttartalékosoknak) felmentésével a cs. és kir. hadügyminiszter ur az 1915. dec. 22-vel 112494 sz. alatt kiadott rendelettel, a cs. és kir. katonai (hadtest) p. ségöt bizta meg. Ezen rendelet folytán felhívom a len- és kender kikészítéssel foglalkozó vállalatokat, üzemeket és len- és kender termeléssel és kikészítéssel nagyobb mértékben foglalkozó birtokosokat, hogy az alkalmazottaik felmentése iránti kérelmüket Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város főispánjához (Városháza I. emelet 32. sz. sz. u. szobában) mielőbb szabályszerűen terjeszték elő. Nagyvárad, 1916. január 16. *Némény Ferenc*, katonai tanácsnok.

* Külön békát fog kölni Franciaország, mert a mellfűző ipar terén teljesen legyőzte Rosenzweig Róza mellfűző salon tulajdonos, ugy az elegáns és finom kivitelben, mint az olcsó árakkal dacára az anyag drágulásának. *Reklam fűző K 6—Haskötők K 8-tól. Leibeheknek sajtó árban.* Rosenzweig Róza. Szalárdi u. 9.

* A legjebb, legkedveltebb, legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, csokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kuzler, Gerbeaud bombont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNAL, ahinek Kossuth-utcai és Rákóczi-ut-i üzleteiben nagy szaloncukor a vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passzegebeli külön halkonzerv üzletben az összes fajú pácolt halak amelyek a húst pótolják azoönkívül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és harterei dobozok az üzletben megtöltetnek.

* Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dúyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborús mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut. 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramfonok, harkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

* Negyetháló és fülzugaiban ezen védő olvasóink helyesen teszik, ha a fülben kívülről nem látható Thermo elektromos hallókészüléket hordják, mely kis apparátus a hallást megjavítja, a fülzugaát snüneteti. Prospektust ingyen küld Thermo Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/b.

CIPÓ
újdonságaim megérkeztek!
Reichard Dozsó
Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

Legújabb táviratok.

Küzdelem a szuezi csatornánál.

Bukarest, január 21. Az angolok nyilván a Suez közvetlen közelében szándakoznak a küzdelmet az ellenséggel felvenni, hogy a védősereg ellátása, különösen az ivóvízzel való ellátás ne ütközzék nagyobb nehézségekbe és azt remélik, hogy az ellenségnek annál súlyosabbá válik a vízze való ellátás, mennél közelebb jutnak a csatornához.

Az angolok tévedése ott van, hogy az előnyomuló sereg a legesekélyebb vízhiányban sem fog szorvedni, az operációknál felhasználandó útegek azonban a legnagyobb könnyűséggel megakadályozhatják a csatornán át való utánpótlást. Az angoloknak ez a taktikája csak arra alkalmas, hogy a csatornát még a saját helyi szükségleteik szempontjából is teljesen jelentéktelenné tegye.

Olaszország tiltakozik a béketervek ellen.

Budapest, január 21. Rómából jelentik: Az olasz kormány félhivatalos lapja, a *Giornale d'Italia* írja a következőket: Sem Rómából, sem Londonból vagy Párisból, vagy Pétervárról nem került ki semmiféle békejavaslat és az entente egyik államában sem nyilatkozott meg békejavaslat, s az entente egyik államában sem reagáltak az elhangzott békenyilatkozatokra. Az entente-nak államai, köztük O. oroszország is, annyira egyáltalában nem gondolnak a békére, annyira nem gondolnak a háborúnak abbahagyására, hogy mindenképpen előrelátják a háború folytatására való feltétlen elköteleződésüket.

Egyetlen — többé kevésbé hivatalos jelleggel felruházott politikai személyiséget sem küldtek az olaszok vagy a franciák vagy az angolok az oroszok Svájcba, ahol Bülow herceg tartózkodik. Hágába, a hol Solf német államtitkár járt legutóbb, vagy a Vatikánba, ahová Hartmann bíboros érkezett meg. Franciaországban, Angliában, Oroszországban és Olaszországban a közvélemény egyhangulag követeli, hogy a háborút tovább folytassák és a békére addig ne gondoljanak, amíg a német militarizmust teljesen le nem verték.

Ma nagyon messze vagyunk még attól, hogy a német militarizmust teljesen letörtük legyen, de ezt a célt elérni: szilárd elhatározottságunk. Olaszország hűen kitart szövetségesei mellett. Olaszország nyugodtan kívánja az időt.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombat: Tarka est.
Vasárnap délután: Tanítónő.
Vasárnap este: A Császárnő.

A Tarka-esték harmadik napja ma, szombaton zajlik le a Szigligeti színházban, amelyet tegnap este is nagyszámú közönség töltött meg és pompásan mulatott a vidám és kedves műsorszámokon.

A tanítónő. Vasárnap délután kerül színpadra a Szigligeti színházban Bródi Sándor színműve: A tanítónő.

A császárnő. Segnap, már a kora reggeli órákban nagy emberfőmeg gyűlt össze a színházi pénztárnál, ahol a déli órákig szakadatlanul tartott a kereset A császárnő vasárnap esti bemutatójának jegyei iránt. A kitűnő operette, amelynek zenéi részét Váradi Aladár tanítja be, az előadást pedig Erdélyi Miklós színiigazgató rendezi, előreláthatólag zsúfolt ház előtt kerül nálunk bemutatásra.

Igazságszolgáltatás.

A komédi gyilkosok ügye.

Tegnap folytatta az esküdtbíróóság a komédi gyilkosok bűnyüének tárgyalását. Balás Elemér elnök G. Nagy Dánielt hallgatta ki folytatásosán arról, hogy mi az oka annak, hogy beismerő vallomását, melyet bizalmi férfiak jelenlétében tett a csendőrök előtt, s amelyben legapróbb részletekig elmondotta, hogy hogyan bujtotta fel Szaniszlai Lajos s hogyan követték el együtt a gyilkosságot P. Nagy Sándorral — s ezt a vallomását, melyet több ízben megismételt a vizsgálóbíró előtt is, most visszavonja?

G. Nagy Dániel nem jó zavarba. Elmondja, hogy a félelem zavartta tette, de meg bosszút akart állani P. Nagy Sándoron és Szaniszlai Lajoson.

Nagy Sándor órásmesternek kihallgatása következett ezután, aki állhatatosan tagadott most is, mint a vizsgálat egész folyamán.

Ez a vádlott méltó társa G. Nagy Dánielnek. Szintén az iszákosság rabja, züllött, kötekedő ember. Kihallgatása közben is többször kötekedett az elnökkel, kinek bizonyára egész lelkierejére volt szüksége, hogy megőrizze azt a fennkölt nyugalmat, melylyel a vádlottak kihallgatását vezeti.

Az elnök elébe tartja büntetésének, G. Nagy Dánielnek vallomását, melyet a vizsgálatkor szemébe is mondott. A vádlott izgatottan vágta rá:

— Nagy Dániel hazudik.

Szaniszlay Lajost hivatta be ezután az elnök, az első rendű vádlottat. Ez a bűntény értelmi szerzője, az apagyilkos és feleséggyilkos. Nagy erőlylyel védi magát s teljesen biztosnak látszik annak a tudatában, hogy csak vádlottársának G. Nagy Dánielnek beismerő vallomása terheli.

Elmondja örömtelen családi életét s hogyan hasonlott meg apjával, feleségével. Atyja kilagadta minden vagyonából, feleségétől nem választotta el a törvény, mert válásra okot nem talált az asszony részéről.

A tárgyalás délután 2 órakor félbeszakadt, ma délelőtt 9 órakor folytatják.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirda-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánhához; fehérnemű himzés és javításra; üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhozjárók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány, mindenek- és kocsisnak.

Urinő, aki nyelvmester-női képesítését külföldön szerezte, nőket és gyermekeket tanít lakásán németül, franciául és angolul. (Vizvezeték-u. 31.)

KERESNEK: Vidékre fogyasztási szövetkezetekhez egy nős üzletvezetőt; főzőnőt, szobalányt, mindenest és inast;

Kérjük az ajánlkozókat, szíveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámítol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január 1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hétig tart, aminek eltelte után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért haszonban való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezvényre kölcsönöket folyósít s a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatt törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindegy nap délelőtt 9-12 óráig, délután 3-5 óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdte, ezért felkértenek a belépni szándékozók a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijázat, kocsizó és igás szerszámok, kocsikulcs, lábvédők és szerszámok raktára.

Belépési felhívás.

a Nagyvárad Hitebank Takaré- és Segélyszövetkezet 14. évtársulatába.

A Nagyvárad Hitebank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1-én 14. évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát havi rendszeresen hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi. Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönképp felvenni, mely kölcsönért a legmegtérülőbb kamat lesz felszámítva.

Beiratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyvárad Hitebank Takaré- és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa u. és Szent László-tér, (Deutsch K. I.-féle ház.)

Nagyváradfi fióküzletek :
Kossuth-utca 5. Gyárepüle
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fióküzletek :
Kossuth-utca 5 Gyárepüle
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a téli sasionra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.
fióküzleteiben.

Gyerményaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.

Valódi aszfalt fedéllemez és
elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly

és Fiai cégnél
Nagy-Várad.

Lahner György-utca 4. sz. ház
első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Ertekezhetni a
Polgári Takarékpénztársál
Kossuth-utca.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban
(volt Darvas-féle palota.) első
emeleten nagyuri lakás, 6 szoba
téli kert, hall, diszkert, auto-
garage, központi fűtéssel, stb.
1916. május 1-re. Ugyanott a
földszinten egy nagy iroda helyi-
ség 1916. május 1-re. Ezredévi
emléktér felé 4 szobás lakás
azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u.
4. sz. házban (Rulikovszky-ut.)
két szép 4 szobás lakás, fürdő-
szobával **azonnal** kiadó. Érte-
kezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a
WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb
izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb**
áron a közönség rendelkezésére áll.
Telefon rendelésre ráfizetés nélkül ház-
hoz szállítjuk. Egész éjjel ügyele-
tes szolgálat. Költségvetések ingyen.
Elvállaljuk villamos világítási és erő-
átviteli berendezések felszerelését. Csil-
lárok, izzólámpák állandóan nagy vá-
lasztékban kaphatók. Villamos moto-
rok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.